נשא

א. איתא במדרש רבה ריש פרשתנו[1]: „נשא את ראש בני גרשון וגו'[2] הה"ד[3] יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה . . חכם קודם למלך ישראל כו'[4] . . אם הי' ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים . . אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים[5], דבר אחר יקרה היא מפנינים מדבר בקהת וגרשון אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור, לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב[6] לגרשון כו'".

לפי פשוטו[7] הובא כאן הדרש הראשון בפירוש הפסוק „יקרה היא מפנינים" רק אגב הדרש השני (שהכתוב „מדבר בקהת וגרשון"), אבל מ"מ מסתבר לומר, שכיון שדרש זה הובא כאן על הפסוק דפרשתנו, ומה גם שדרש זה הובא כאן בתור פירוש ראשון (לפני הפירוש ש„מדבר בקהת וגרשון"), שגם דרש זה נוגע להבנת גדר מעלת התורה המרומז בפרשתנו (כדרש השני).

ב. ויובן בהקדים ביאור לשון הרמב"ם, שהביא תוכן מאמר המדרש (שמקורו בש"ס[8]) בהל' ת"ת[9], וז"ל: „בשלשה[10] כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן כו' כתר מלכות זכה בו דוד כו' כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל כו' שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר[11] בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם", ובהלכה הבאה ממשיך „אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים".

וצריך ביאור: למה חילק הרמב"ם זה ד„אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם כו'" בהלכה בפ"ע[12], דלכאורה מאמר זה אינו אלא סיום וראי' לתוכן ההלכה הקודמת ש„כתר תורה גדול משניהם"[13]. ומזה שהרמב"ם כתבו בהלכה בפ"ע משמע,

1) במדב"ר פי"ו, א.

2) פרשתנו ד, כב.

3) משלי ג, טו.

4) מקורו בירושלמי הוריות פ"ג ה"ה (כצויין במת"כ שם).

5) מקורו בהוריות יג, א (כצויין במת"כ). וההוספה במדרש שם „סברין מימר לפדות להחיות ולכסות הא לישיבה לא אמר רבי אבין אף לישיבה" היא בירושלמי שם בסוף ההלכה וירושלמי שבת פי"ב ה"ג (כנסמן במדרש שם). וראה לקמן הערה 29.

6) שנמנה בס"פ במדבר — ד, א ואילך.

7) ראה פי' מהרז"ו כאן ד"ה יקרה היא.

8) ראה לעיל הערה 5.

9) רפ"ג.

10) ראה ספרי קרח יח, כ. יומא עב, ב. קה"ר פי"ז, א (ב). מדרש שמואל (שוחר טוב) פכ"ג. שמו"ר פל"ד, ב. תנחומא ויקהל ח בסופו. במדב"ר פ"ד, יג בסופו. פי"ד, יו"ד. ילש"ש משלי רמז תתקמא.

11) משלי ח, טו-טז.

12) דאף שבמקורם הם שני מרז"ל במקומות שונים, הרי הרמב"ם הביאם בהמשך ולרא' א' על השני. כבפנים.

13) ובהל' ת"ת לאדה"ז רפ"ד בא בהמשך אחד. ולכמה גירסאות כ"ה גם ברמב"ם שם (ראה רמב"ם ספר המדע — ירושלים, תשכ"ד. וראה שם עוד נוסחא שהלכה ב' היא „שמא תאמר . . אמרו חכמים . . לפני ולפנים").

שיש במאמר זה גם ענין והלכה בפ״ע.

וביותר אינו מובן: הרמב״ם אינו מפרש במה „ממזר ת״ח קודם לכהן גדול ע״ה״ — אע״פ שמפורש במשנה[14], שהובא שם ענין זה, ד„כהן קודם ללוי לוי לישראל . . אימתי בזמן שכולם שווים אבל אם הי׳ ממזר ת״ח וכה״ג ע״ה ממזר ת״ח קודם״, בהמשך להדין[15] ד„האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבידה כו׳״[16] — וברמב״ם אין כאן שום הלכה כ״א רק ראי׳ וחיזוק להלכה הקודמת.

ג. ויש לומר הביאור בזה[17]:

„כתר תורה״ מורה על ענין ה־„רוממות״ שהתורה פועלת באדם הלומד תורה, כדברי ר׳ יוסף[18] בנוגע למ״ת „אי לא האי יומא דקא גרים כו׳״, „שלמדתי תורה ונתרוממתי״[19] — ובזה יש ב׳ אופנים (ומדריגות):

א) התעסקות בדבר נעלה (כולל — בתורה) פועלת „רוממות״ באדם, ולהיות שהתורה היא „יקרה . . מפנינים״, ל־מעלה משאר הדברים הנעלים, לכן, ה־„רוממות״ שעל ידי התורה היא למעלה משאר עניני „רוממות״. ולפי זה, „כתר תורה״ הוא באותו סוג וגדר של שאר ה„כתרים״ אלא שהוא למעלה מהם.

ב) „כתר תורה״ פועל „רוממות״ שאין בערכה כלל בעולם, וזהו מה שארז״ל „מאן מלכי רבנן[20] . . דכתיב בי מלכים ימלוכו״, שרק „רבנן״ הם הם ה„מלכים״ האמיתיים[21]. ולפי זה שאר ה„כתרים״ אינם נחשבים כלל בערך „כתר תורה״.

וכמבואר בתורה אור[22] במעלת עסק התורה על קיום המצות, שאדם המקיים מצוות הרי הוא „כעבד המקיים מצות ה־מלך ועושה דבריו״, אבל בלימוד התורה באופן שמכוון לאמיתתה של תורה — דברי התורה הנלמדים הם דבר ה׳, דברי תורה שמוציא בפיו[23] הרי הם דברי ה׳, וכמ״ש „ואשים דברי בפיך[24], דברי ממש כי דבר ה׳ זו הלכה[25] היא היא הנגלית בו והיא המדברת מתוך גרונו״.

וזהו שלימות הענין ד„כתר תורה״, שהרוממות וה„מלכות״ אינן שלו, אלא של התורה עצמה (המתגלית על ידו), ובלשון אדה״ז שם, ש„לכן נאמר על ה־תורה בי מלכים ימלוכו ואמרינן מאן מלכי רבנן . . כי להיותו בביטול אל דבר ה׳ ורצונו וחכמתו, ואינו תופס מקום מצד עצמו כלל, הנה דבר המלך הוא השלטון[26] והוא בחי׳ מלך שגוזר ואומר כו׳״.

ד. ויש לומר, שזהו תוכן החילוק בין שתי ההלכות ברמב״ם:

בהלכה הא׳ מדבר בפעולת עסק ה־תורה באדם שהיא בדומה לפעולת שאר דברים נעלים, שבאופן זה הרי כתר תורה הוא באותו סוג דכתר כהונה וכתר מלכות (שהמלך וכהן גדול מובדלים ונעלים משאר העם), עד שאפשרי קס״ד

14) הוריות יג, א.
15) במשנה הקודמת – הוריות שם.
16) וקדימה זו הביא בהל׳ מתנות עניים ספ״ח.
17) ראה ג״כ (באו״א קצת) לקו״ש חכ״ח ע׳ 107 ואילך.
18) פסחים סח, ב.
19) פרש״י שם.
20) כ״ה בתו״א (דלקמן בפנים), ע״פ גיטין סב, סע״א.
21) וראה זח״ג רנג, ב.
22) וישב כז, ב. ולהעיר מתניא פכ״ג.
23) ראה גם לקו״ת פרשתנו כב, ריש ע״ב. שם כה, ב. ועוד.
24) ישעי׳ נא, טז.
25) שבת קלח, ב.
26) ע״פ קהלת ח, ד.

שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, וצריכים להודיע שכתר תורה גדול משניהם, הרוממות שע"י התורה היא למעלה מכהונה ומלכות.

משא"כ בהלכה הב' מדבר באופן השני ב„כתר תורה", שהוא סוג אחר לגמרי[27], ולא מאותו הסוג דכתר כהונה וכתר מלכות[28]. וזהו הטעם שענין זה מודגש בכך ש„ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים", היינו שיש מעלה בלימוד התורה על כניסת כה"ג לפני ולפנים, דאע"פ שזהו המקום הכי מקודש בעולם, ששם היא השראת השכינה, ובמילא מובן שזהו האופן הכי קרוב שאדם יכול להתקרב אל הקב"ה, מ"מ, אין זה בערך ללימוד התורה, כי הכניסה לפני ולפנים היא רק כעבד או שר הנכנס אל המלך וקרוב אל המלך, אבל ע"י לימוד התורה בביטול הרי לומד התורה הוא בגדר „מלך" עצמו, „מאן מלכי רבנן", כנ"ל[29].

[ועוד יש לומר, שזה מודגש גם בזה ש„ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ", כי רק מצד העילוי שלא בערך הנפעל על ידי התורה, הרי גם גברא שהוא מהירודים ביותר שבעשרה יוחסין[30] שעליו נאמר „לא יבא . . בקהל"[31] — הוא למעלה מכהן גדול (ע"ה) הנכנס לפני ולפנים].

ה. ובזה יובן גם החילוק בין שתי הדרשות הנ"ל שבמדרש בכתוב „יקרה היא מפנינים":

לפירוש הא' שבמדרש, קאי על שלימות הרוממות שבתורה, שאין כערכה כלל בשום דבר בעולם[32], וזהו מה שאומר בסיום הענין „אם הי' ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים . . אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים", כנ"ל.

משא"כ לפירוש השני שבמדרש, קאי

---

27) ובפרט ע"פ פי' הבאר שבע (הוריות שם ד"ה וכהן גדול עם הארץ) — הובא בש"ך יו"ד (סרמ"ו סק"ד. סרנ"א סקט"ו) — „לאו דוקא עם הארץ אלא שאינו שוה בחכמה לישראל" (וראה שו"ת כנסת יחזקאל או"ח ס"ז). ומוכח דהא דממזר ת"ח מדובר במדריגה נעלית ביותר בתורה, כבפנים.

28) היינו בהחפצא דכתר כהונה וכתר מלכות בפ"ע, אבל בפועל בנוגע לדוד קשורה מלכותו עם ביטולו (וראה לקמן ס"ו), כמ"ש „אם לא שויתי ודוממתי" (תהלים קלא, ב ובראב"ע שם). וראה רמב"ם סוף הל' לולב. לקו"ת שבהערה 40.

29) ולכן לא כתב הרמב"ם דממזר ת"ח קודם בהדינים הנאמרים בהוריות שם שהביא בהל' מת"ע, כי כאן כוונתו „קודם" — לכבוד", ע"ד מ"ש בירושלמי ובמדב"ר (שבהערה 5) „אף לישיבה". וזהו החילוק בין ההו"א והמסקנא שם, שההו"א „סברין מימר לפדות להחיות ולכסות", כי זהו בענינים שלא יאבד התועלת שישנו ע"י הת"ח, התורה שבו, אבל בענין הישיבה וכבוד סברין למימר שהכה"ג הוא תחילה, כי קדושתו גדולה, וקמ"ל „אף לישיבה", כי קדושת התורה שגדולה מכהן גדול היא באופן שהיא נעשית כל מציאותו של הת"ח (עד שנעשה כ„מלך" עצמו, כבפנים).

30) קידושין רפ"ד. וראה גם מקומות שבהערה 5.

31) תצא כג, ג. ועפ"ז יומתק הטעם שנקט „ממזר" ולא נתין או גר וכו' שלמטה מממזר בסדר דעשרה יוחסין (כנסמן בהערה הקודמת). ואכ"מ.

32) עפ"ז יובן הטעם שדוקא בפי' הא' במדרש מביא גם המשך הכתוב „וכל חפציך לא ישוו בה", משא"כ בפי' הב' שבמדרש מביא רק התחלת הכתוב „יקרה היא מפנינים", כי רק בפירוש הא' מדובר במעלת התורה שבאין ערוך לכל שאר ענינים, „כל חפציך לא ישוו בה".

*) ולהעיר מהגירסא ברמב"ם (הנ"ל הערה 13) „חשוב" במקום „קודם".

פסוק זה על אופן הא' הנ"ל ב„רוממות" דתורה, דגם כשאין לימוד התורה של ה־אדם בתכלית השלימות (עד שיהי' בגדר „מאן מלכי רבנן"), מ"מ, עצם הענין ש־אדם לומד תורה פועל בו רוממות של־מעלה משאר כל סוגי רוממות שבעולם.

וזהו שאומר בפירוש זה „אע"פ ש־גרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור, לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב לגרשון כו'" — והיינו (א) ההשוואה היא (רק) לבכור, (ב) בזה גופא אומר רק ש„הקדימו הכתוב", (ג) מעלת קהת כאן היא (לא שהם לומדי תורה, אלא רק) „טוען הארון" — אלא שגדולה מעלת התורה כל כך, שאפילו מי שהוא „טוען הארון ששם התורה" יש בו מעלה גם על בכור (אף „שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור").

ועפ"ז יש לומר, שזוהי כוונת המדרש כאן בהביאו ב' הפירושים ב„יקרה היא מפנינים", ומסיים „ד"א יקרה היא מפני־נים מדבר בקהת וגרשון כו'", שתחילה מקדים שאמיתית ענין הרוממות שבתורה הוא ע"ד הענין ד„ממזר ת"ח קודם לכהן גדול . . שהוא נכנס לפני ולפנים", אבל מה שנוגע כאן (בקהת וגרשון) הוא רק המדריגה הפחותה במעלת התורה (כפי־רוש השני שבמדרש).

והטעם: בפסוק נאמר „נשא את ראש בני גרשון גם הם", ש„נשא" מורה על ענין ההתנשאות[33] ורוממות, וכיון שגם אצל בני גרשון (אף שאין ענינם תורה) ישנו ענין ההתנשאות (אלא שהם טפלים בזה אל בני קהת, „גם הם") — עכצ"ל, שהכוונה לרוממות כזו שהיא בערך ל־שאר ענייני רוממות, אלא שהיא למעלה מהם, כנ"ל.

ו. ובעומק יותר יש לומר, שגם הפי־רוש הראשון שבמדרש בא לפרש כתוב דילן ד„נשא את ראש בני גרשון גם הם".

ויובן זה בהקדם תוספת ביאור ב־חילוק בין שני האופנים הנ"ל, בענין ה־רוממות הנפעל על ידי לימוד התורה.

שני אופנים אלה, אף שבכללות שני־הם באים על ידי לימוד התורה, הרי ב־פרטיות ישנו הפרש ביניהם: הענין הא' בא (בעיקר) ע"י עצם לימוד התורה בהבנה והשגה: אבל הענין הב' תלוי בזה שהאדם לומד תורה בתכלית הביטול*[33], שרק אז הדברי תורה שלומד הם גילוי דבר ה'.

וזהו הטעם שהוצרכה להיות הקדמת נעשה לנשמע קודם קבלת התורה[34], וכן צ"ל הקדמת נעשה לנשמע לפני לימוד התורה בכל עת ובכל מקום, וכביאור

33) ראה במדב"ר פ"ד, יב: אינו אומר פקוד אלא נשא את ראש לשון נשיאות כו'. וראה אברבנאל ס"פ במדבר. גו"א על פרש"י ריש פרשתנו. מפרשי התורה ר"פ תשא. ועוד. וראה בכל הנ"ל אוה"ת פרשתנו (כרך ו) ע' א'תשלה ואילך.

*33) להעיר מעירובין (יג, ב): „מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו כו' ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן", שמצד הביטול הגיעו לאמיתתה של תורה (ראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 114 ואילך), והוא אמיתית הענין ד„כתר תורה" (ראה אגה"ק סכ"ט, ע"פ מגילה כח, ב).

34) ובפרטיות יותר מצינו בהקדמה למ"ת שני ענינים: א) אמירת ה' (יתרו יט, ו) „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו'", שהוא הקדמה לענין הא' שבכתר תורה (ראה רש"י שם „שרים", ובמדרשים „כהנים", „כהן גדול" — ראה מכילתא עה"פ. אגדת בראשית פע"ט (פ). בעה"ט עה"פ). ב) הקדמת נעשה לנשמע, שהיא הקדמה והכנה לענין הב' שבכתר תורה — שבא ע"י ביטול דוקא.

רבינו הזקן[35] ד„מלת נשמע הוא להיות בטל לדבר תורה המדברת בפיו שהיא רצונו וחכמתו יתברך, כאילו שומע שה־שכינה מדברת מתוך גרונו כמ״ש[36] תען לשוני אמרתך . . ביטול רצון לגמרי״, וביטול זה בא ע״י הקדמת „נעשה״, שזהו ענין הביטול „לבעל הרצון . . בעצמו״.

וזהו מה שארז״ל[37] גדול לימוד ש־מביא לידי מעשה, שהגדלות שבלימוד הוא מה שמביא לידי מעשה (מלשון „מעשין על הצדקה״[38]), שהו״ע הכפי׳ והביטול.

ובפשטות: הבחינה שלימוד התורה הוא בביטול אמיתי היא בזה שהלימוד עצמו מביאו שינתק את עצמו מלימודו (אף שיש בזה הרבה תענוג וחיות) וית־עסק בענינים של מעשה. ואז ישנה ה־גדלות שבלימוד, כי כאשר לומד מתוך ביטול, אזי דברי תורה שלומד הם דבר ה׳ המתגלה על ידו, והוא בגדר „מלך״, מאן מלכי רבנן.

[ובעומק יותר יש לפרש מרז״ל גדול לימוד שמביא לידי מעשה, דכאשר לומד בביטול גמור, ה״ז פועל גם על המעשה שלו, שקיום המצוות שלו יהי׳ באותו הביטול כמו לימוד התורה, שאינו מקיים המצוות רק כעבד המקיים מצוות המלך (שאין זה ביטול לגמרי, כי ישנה מציאות העבד, אלא שהוא עושה גזירת המלך, כנ״ל ס״ג), אלא שהוא בתכלית הביטול, ע״ד מרז״ל[39] „מנפשי׳ כרע״, ד־היינו שאין זה — שישנו אדם העושה רצון ה׳, אלא שזהו כאילו שרצון ה׳ נעשה מאליו בלי „גברא״ העושה זאת, כי האדם בטל בתכלית אל רצון השם, עד שכאילו אין שום מציאות מלבד רצונו יתברך][40].

ז. וע״פ זה יש לומר, שענין זה מוד־גש ב„נשא את ראש בני גרשון גם הם״:

זה שאמיתית הרוממות של תורה נפעלת ע״י לימוד התורה בביטול, שזהו כאשר הלימוד מביא לידי מעשה דוקא — נראה בזה שאחרי בני קהת באים בני גרשון, דגרשון מורה על קיום המצות, כמבואר בכ״מ[41] (והם נשאו את היריעות כו׳, ודוקא לאחר הקמת המשכן ע״י בני גרשון ובני מררי באו בני קהת והכניסו את הארון והכלים בתוך המשכן[42]), ולכן דוקא לאחרי שישנו ענינם של בני גרשון, ה״ז מדגיש אמיתית נשיאות „בני קהת״ (תורה).

וזהו שהכתוב מדייק „נשא את ראש בני גרשון גם הם״, שאין המדובר ב־מעלת בני גרשון כשלעצמם (דהיינו מצד קיום המצוות עצמו), אלא בזה שהם טפלים ובטלים אל בני קהת, ענין ה־מעשה הבא כתוצאה מלימוד [ועוד זאת, ד„גם הם״ פירושו, שגם ב„מעשה״ נמשך הביטול שבתורה, כנ״ל].

וע״פ הנ״ל יש לבאר ג״כ הרמז בזה שדוקא פרשה זו, המדברת בבני גרשון, נקראת בשם „נשא״ סתם — אף שה„נשא״ דבני קהת הוא למעלה יותר מדבני

35) לקו״ת שה״ש כב, א.
36) תהלים קיט, קעב.
37) קידושין מ, ב. ב״ק יז, א.
38) ראה ב״י לטיו״ד סרמ״ח.
39) ירושלמי ברכות פ״ב סה״ד, הובאה בתוד״ה עיון — שבת קיח, ב.

40) ראה לקו״ת ברכה (צט, ג) שגם כללות ענין הנשיאות הוא ענין שלא ע״פ טעם ודעת (הבורח מן הכבוד כו׳), ומקשר זה שם עם ענין הקדמת נעשה לנשמע. עי״ש. וי״ל, שכיון ש„בי מלכים ימלוכו״, לכן כל נשיאות קשורה דוקא עם ענין הביטול (הבורח מן הכבוד כו׳).
41) ראה לקו״ת פרשתנו כג, ג. ובכ״מ.
42) ראה פרש״י בהעלותך י, כא.

גרשון (כמודגש בקרא עצמו, „נשא את ראש בני גרשון גם הם") — כי רק לאחרי שישנה גם עבודת בני גרשון (באופן ד„גם הם"), מתגלה אמיתית ענין ה־„נשיאות" ורוממות שעל ידי תורה, כנ״ל בארוכה[43].

ח. והנה פרשת נשא קורין תמיד ב־סמיכות לחג השבועות, זמן מתן תורתנו, וע״פ דברי השל״ה[44] הידועים ש„המוע־דים של כל השנה . . בכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן", מובן, שיש בפרשה זו רמז ולימוד הנוגע לחג השבועות, זמן מתן תורתנו.

[ואף שבפשטות שייך חג השבועות לפרשת במדבר, כפסק ההלכה שלעולם קורין פ׳ במדבר לפני עצרת[45], וכמשנ״ת במ״א בארוכה[46], מ״מ, יש בפ׳ נשא קשר מיוחד לחג השבועות (גם יותר מפ׳ במדבר), שהרי פ׳ במדבר (א) קורין לפני עצרת, (ב) לפעמים אינה בשבת שלפני חג השבועות, אלא בשבת שלפנ״ז[47] — משא״כ פרשת נשא, אשר (א) לפעמים (— ברובם)[48] קורין אותה אחרי חג ה־שבועות, ונמצא שחג השבועות חל ב־שבוע דפ׳ נשא, (ב) תמיד קורין אותה בשבת הסמוכה לחג השבועות, אם ב־שבת שלאחרי׳, שבה עולים ונכללים ימי העצרת, או בשבת שלפני׳*[48], שממנה מתברכין ימי חג השבועות].

ולכאורה: מבין שלשת משפחות בני לוי, קהת גרשון ומררי, עיקר מעלת התורה נמצא אצל בני קהת דוקא (שלכן הם היו טועני הארון), וא״כ למה קורין לעולם פ׳ נשא (דוקא) בסמיכות לחג השבועות?

וע״פ משנת״ל מובן, שאדרבה, היא הנותנת: עיקר החידוש דמתן תורה הוא (לא הבנת והשגת דברי תורה, אלא) גילוי תורת הוי׳, „נתן לנו את תורתו", והכלי לקבל תורת הוי׳ הוא על ידי ענין הביטול, הקדמת נעשה לנשמע[49], ולימוד באופן המביא לידי מעשה (כנ״ל) — ודוקא אז פועלת התורה ענין של „התנשאות" ורוממות אמיתית, „נשא את ראש". ולכן קורין תמיד פרשת „נשא את ראש בני גרשון" בסמיכות לחג השבו־עות, כיון שכאן באה לידי ביטוי מעלת התורה הנלמדת בביטול דוקא, כנ״ל ב־ארוכה.

ט. ענין זה (מעלת לימוד התורה ב־ביטול) נרמז גם באמצע הפרשה[50], בפ׳ קרבנות הנשיאים, שאיתא ברש״י, שזה שנאמר „הקריב" שתי פעמים אצל

---

43) בביאור דברי המדרש כו׳ — ראה גם כלי יקר ריש פרשתנו. של״ה פרשתנו שמט, ב ואילך.

44) ר״פ וישב.

45) רמב״ם הל׳ תפלה פי״ג ה״ב. טושו״ע או״ח סתכ״ח ס״ד.

46) ראה לקו״ש ח״ח ע׳ 1. ושנ״נ. לקו״ש ח״ח ע׳ 18 ובהערות שם.

47) בקביעות „ה״ח" ו„ה״ש" מעוברת — כשר״ה הוא ביום ה׳, בין כשחדשי חשון וכסלו הם חסרים או שלמים (טור שם). וראה פר״ח שם סק״ד.

48) ראה לוחות שבטור שם. וידוע השקו״ט בנוגע ללוחות אלו (פר״ח לאו״ח הל׳ ר״ח ועוד — הובאו ונסמנו בלקו״ש ח״ח ע׳ 381 בשוה״ג).

*48) כבקביעות שבהערה 47.

49) ראה תו״א וארא (נו, א) שזהו החידוש דמשה שאמר ונחנו מה, ביטול לגמרי (נוסף על עבודת ה־אבות שנק׳ עדיין עבודת עבד), ו„לפיכך זכה שנתנה תורה על ידו בבחי׳ דבור . . שכינה מדברת מתוך גרונו". ע״ש בארוכה.

50) להעיר ג״כ שבפרשתנו מדובר אודות יום הקמת המשכן (ז, א) שהוא יום חתונתו (ראה פרש״י עה״פ. ובמדב״ר פי״ב, ח (בסופו) ביום חתונתו זה אוהל מועד . . שחיתונין היו כו׳), ובתענית (כו, ב — במשנה. וראה גם במדב״ר שם בפי׳ הא׳) יום חתונתו זה מ״ת.

„נתנאל בן צוער"[51], הוא כי[52] „בשביל ב' דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת שהיו יודעים בתורה שנאמר[53] ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו)".

ובמדרש רבה בפרשה זו[54] איתא „בא נשיא יששכר והקריב על שם התורה, לפי שהם אהבו את התורה יותר מכל השבטים שנאמר ומבני כו' לדעת מה יעשה ישראל באיזה יום יעשו מועדים ראשיהם מאתיים אלו מאתיים ראשי סנהדראות שהי' שבט יששכר מעמיד וכל אחיהם על פיהם שהיו מסכימים הלכה על פיהם ואומר[55] ויט שכמו לסבול שהיו סובלים עול תורה ויהי למס עובד שכל מי שהי' טועה בהלכה היו שואלים אותה לשבט יששכר והם מבארים אותה להם".

אבל מ"מ, אף שנשיא יששכר הקריב תחלה (מצד מעלת התורה), גם לפני שבט ראובן הבכור[56], מ"מ הקריב שני לשבטים, ולא ביום ראשון.

והביאור בזה:

אף שיששכר הקריב על שם התורה, כנ"ל, מ"מ הרי עיקר מעלת התורה היא מביאה לידי גדלות ונשיאות הוא כאשר הלימוד קשור עם ביטול מציאותו של הלומד [וכמו שהי' בישששכר, דכתיב בי'[55] „ויט שכמו לסבול", שהיו סובלים עול התורה, וכמרומז גם בכוונה של „ולזבח השלמים בקר שנים — כנגד שתי תורות המקרא והמשנה שכל מי שמבקר וזובח יצרו לעשות ככל הכתוב בהן הוא עושה שני שלומות שלום למעלה ושלום ל־מטה"[57]] וביטול זה של יששכר התבטא בזה שהוא הקריב שני, והמקריב הראשון הי' נחשון בן עמינדב שהו"ע (נחשון — היינו) המסירת נפש, „למה נקרא שמו נחשון על שם שירד תחלה לנחשול שבים" ש„קפץ נחשון לתוך גלי הים וירד"[58], כי ידע ש„בהוציאך את העם מ־מצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"[59], ולכן קפץ במסירת נפש לים כדי להתקרב לקראת הר סיני לקבלת ה־תורה[60].

יו"ד. ויש לומר, שזהו הרמז בג' אופני הקביעות דקריאת פרשת נשא: א) לפעמים קורין נשא לפני חג השבועות, ב) ברוב השנים לאחרי חג השבועות, ג) כאשר פ' נשא היא ב' שבועות שלמים, וחג השבועות חל (בחו"ל) ביום ו' ויום ש"ק[61]:

קריאת פ' נשא לפני חג השבועות הוא הוראה ונתינת כח שבכדי להגיע ל־הגדלות ו„נשיאות ראש" דתורה צריך להיות לפנ"ז תוס' התחזקות בענין הבי־טול שלפני מ"ת, הקדמת נעשה לנשמע; קריאת פ' נשא אחרי חג השבועות הוא הוראה ונתינת כח על הביטול שבמעשה שלאחרי מ"ת, שהגדלות והנשיאות שב־תורה צריכה לבוא בביטול שבמעשה; וכאשר חג השבועות הוא ביום ועש"ק

51) פרשתנו ז, יח־יט.
52) וראה ספרי זוטא שם, יח.
53) דה"א יב, לב.
54) פי"ג, טו־טז.
55) ויחי מט, טו.
56) כבספרי מדרש ורש"י עה"פ.
57) פרשתנו שם, כג. במדב"ר פי"ג שם.
58) במדב"ר שם, ז. שם, ד.
59) שמות ג, יב.
60) גם בנוגע ליהודה נאמר שמצד ההודאה והביטול שלו הקריב ראשון (במדב"ר שם, ג). אבל לא מודגש בזה שהביטול קשור לתורה.
61) כקביעות שנה זו (תשמ"ט) — שנת הדפסת השיחה.

וש"ק היינו שפ' נשא היא הן בשבוע שלפני חג השבועות והן בשבוע שלאחרי חג השבועות, ה"ז הוראה על חיבור שני העניינים יחד, וזוהי השלימות דנשיאות התורה, שישנו הביטול דהקדמת נעשה לנשמע שלפני מ"ת, והביטול שבמעשה (גדול לימוד שמביא לידי מעשה) לאחרי מ"ת.

(משיחת ש"פ נשא תשל"ה)